

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 71, Gifteferdig ungdom. Fylke: Nord-Trøndelag
 Tilleggsspørsmålnr. Herad: Nordli.
 Emne: Bygdelag: Skjelbred.
 Oppskr. av: Ole Aagård, Gard:
 (adresse): Nordli. G.nr. Br.nr.

- A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Ja.
 B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Nei, det var ingen tradisjon.
2. Det var aldeles i sin orden det såfremt vedkommende ikke var kjent for å være et mindre bra papir.
3. Foreldrene i det som en kan si hørte til de høyere sosiale lag, så jo helst at barna giftet seg innen sin stand, men satte seg aldri så sterkt i mot det hvis de unge var fast bestemt.
4. Ja.
5. Nei, slikt har aldri vært noen tradisjon her.
6. Ja, i tilfelle, så var det det.
7. Nei.
8. Jeg har bare hørt nevnt betegnelsen "søsterbytte" når to gutter ble gift med hverandres søster.
9. Slike tilfeller ble ikke fremmet etter forhånds-avtaler, men ble benevnt slik når de unge hadde tatt slik beslutning.
10. Det forek&m ekteskap mellom søskenbarn og det ble bare omtalt som mindre heldig. Ekteskap lengre ute i slektskap var i sin orden.
11. Nei.
12. Nei, det var ialfall i sjeldne tilfeller.
13. Nei, det var ialfall ikke noen almindelig mening.
14. Nei.
15. Nei, slikt kjenner jeg ikke til herfra. Det eneste som kan nærme seg noe slikt var da det kom hit en lærerinne fra en av nabobygdene. Hennes far var en stor gårdbruker og hadde en høy sosial stilling i sin heimbygd, og datteren var forlovet med sønnen til en storbonde i heimbygda. Imidlertid ble hun forelsket i - og forlovet med - en gårdbrukersønn her, selvfølgelig av mindre format, og slo opp med den ~~forhevs-~~

forhenværende. Dette falt ikke i farens smak og hun ble dermed som utstødt fra familien. Foreldrene kom ikke til brylluppet. Faren sendte bare følgende telegram "Min forakt".

16. Nei.
17. Nei, jeg kan ikke si det. Stort sett så sto jo de unge fritt ved dette valg.
18. Ja det var slik her også. I slike tilfeller var det jo ingen som hadde noe å si.
19. Ja, guttene sto forsåvidt mer fritt, men hvis jenten som hadde komode og bok, forøvrig ikke var noe godt anskrevet så var ikke hun mere i vinden enn andre.
20. Jeg kan huske fra min barndom og ungdom at når det var en gifteferdig pike på gården så skulle den gutten som på nyåret først tilfeldig kom innom bli hennes ektefelle, og omvendt når det var en gutt på gården. Dette ble jo ikke tatt alvorlig da, men var muligens mere alvorlig ment i eldre tid.
21. Kjenner ikke til at sådanne midler ble brukt.
22. Bortfaller.
23. Nei det var intet iveien for at de kunne møtes og snakke sammen så mye de ville.

~~XX.~~

II. Nattefriing.

- 24 Nattefriing som institusjon, eller i den forstann jeg forstår det her menes og har florerert i visse andre bygder har ikke forekommet her.
25. Bortfaller.
26. -+- +-+
27. -"-
28. -"-
29. -"-
30. -"-
31. -"-
32. -"-
33. -"-
34. Nei.
35. Bortfaller.
36. -"-
37. -"-

38. Bortfaller.
 39. -"-
 40. -"-
 41. -"-
 42. -"-
 43. -"-
 44. -"-
 45. -"-
 46. -"-

Den enslige nattefrier.

47. -"- da det vel kommer inn under forige avsnitt.
 48. -"- -"-
 49. Ja, han ville helst komme så ubemerket som mulig. Jeg gjør oppmerksom på at det her gjelder den enslige nattefrier "utpågær" som det her bare blir tale om.
 50. Det var ingen regel. Det kunne bli bare en natt, men - ja det kunne jo også bli for hele livet hvis de ble enige om det.
 51. Ingen regel. De gav det de hadde. Det var jo ikke så mye å velgemellom her i den tid. Hun kunne jo ha et par strikkede vanter eller stømper^r til ham o.l. ~~XXX~~ ~~XXX~~ og han kjøpte gjerne noen småsaker helt opp til et silketørkle når forholdet ble slik at han følte seg riktig gavmild.
 52. Forekom ikke her.
 54. Bortfaller.
 55. -"-
 56. -"-
 57. De kom helst alene.

III. Andre måter som førte ungdommen sammen slik at de lærte hverandre å kjenne.

A. På kirkebakken.

58. Ja.
 59. Det var sjelden. Det kunne være drops e.l. Iallfall ikke brennevin.
 60. Nei.
 61. Nei, det var ingen regel om det.
 62. Ja ved enkelte anledninger.
 63. Ukjent.
 64. Nei.
 65. Nei.

14498

66. Nei.

B. Gjestebud sammen med eldre.

67. Det som var mest alminnelig var vanlige gjestebud i Juleheiga. Enkelte steder også i påskehelga og pinsehelga. Ved barnedåp var det alltid "barsøl" for slektninger og alle andre som hadde "Løyst at huva~~æ~~ si" ¹⁰⁰ og ved begravelser (likfal, tykk l) ble alltid de nærmeste slektninger og nærmeste naboer innbudt. I barsøl var det alltid dans.

68. Nei det var ikke noen regel.

69. Det var alltid ungdommen som skulle ligge i flatsengene og de fikk ordne seg selv "etter beste skjønn og overbevisning" som det heter.

70. Jeg kjenner ikke til at stabbedansen har vært i bruk her.

71. Bortfaller.

72. "-"

73. "-"

C. Andre høve der eldre var med.

74. Det var nokså vanlig når det var dugnad hvor mange, og særlig ungdom var med. ~~da~~.

75. Ja de var gjerne med der og særlig når det ble dans etterpå møtte ungdommen frem.

76. Nei, ikke årvisse.

77. Det ble gjerne dans om kvelden hvis det var anledning til det, men ingen regel med gaver.

78. Nei.

79. Bortfaller.

D. Sammenkomster der ungdommen var mest for seg selv.

A. Sommeren.

80. Ukjennt.

81. Bortfaller.

82. "-"

83. "-"

84. "-"

85. "-"

86. Ukjennt.

87. Bortfaller.

88. Det var ofte at ungdommen samlet seg og "sprang Jensmessnatta" (som det het) sankthanskvellen og utover natta. Andre bestemte dage for sammenkomster var det ikke.

89. Ukjent.
90. -"-
91. Bortfaller.
92. -"-
93. Ja det var ofte det, men ingen fast skikk. Gutter og jenter gikk da gjerne sammen.
94. Nei, her er hverken brygge eller Jernbanestasjon.
b. om vinteren.
95. Det ble i gamle dage ofte holdt "Oppsitting" og det var alltid på en fredagskvell. Det var imidlertid ikke bare for ungdom, også gifte kunne være med.
96. Det var ingen regel om på hvilken tid på vinteren det skulle være. Denne "opsitting" ble arangsjert på når familien på en gård, en fredagskvell, syntes det passet seg slik. Det var da kvinnfolka på de nærmeste gårdene som ble innbudt og møtte, helst med en "benning" (strikketøy) eller annet arbeide som var k bekvemt å ta med seg, og det var da underforstått at guttene og yngre gifte menn kunne møte opp senere på kvellen. De drev da helst litt kortspåll, for det mente 10 øres rams, svengknakk, sprettnils o.l. Det var ingen fast tid bestemt for samværet. Det begyndte helst ved 7-8 tiden og varte til 12 -l.tiden.
97. Ja, det vil si, når det ble startet på en gård var det likesom en moralsk plikt for de som var innbudt fra de andre gårdene, etter som det passet, å øve gjenngjeld.
98. Nei.
99. Det var ingen regel om underholdningen. Den fikk komme som det falt seg. Ofte var det en eller annen skrønemaker med som fortalte historier og eventyr av mere eller mindre alvorlig art, og så ble det jo snakket om de siste hendelser i bygda osv. Gårdens gamle kunne også fortelle om ditt og datt fra deres ungdom og sagn fra fortiden. Leiker drev de som regel ikke.
100. Dans om vinteren var det sjelden uten at det var særskildt anledning som bryllup, Barsøl, fødselsdag o.l.
101. Dans utenom dette ble bare sjelden arrangert, og i tilfelle uten noe reglement. Det forekom at ungdommen i en grend ble enige om å samles til dans en lørdags- eller søndagskvell uten at det ble ordnet med noe traktement, og noen guuter kunne slå seg sammen

og innby til en danseaften når de syntes det var en passende anledning. Var detjen som hadde bygget seg nytt hus var det en regel å innby ungdommen til å komme å "dans opp nystuggu", helst en lørdagskvell når gulvet var innlagt så det gikk an.

102. Ingen bestemt. Det var alltid en eller annen i nærheten som kunne fylle kravet hva musikken angikk.
103. Det var alltid guttene som, i tilfelle, betalte utgiftene.
104. Nei det hadde ingen innflytelse på dansekvellen.
105. Når det var bra skiføre samledes guttene ofte i skibakken til hopprenn. Likeledes til skøyteløp når isforholdene egnet seg til det, men det var bare til sport og ikke til konkurranse med dommere og premie og slikt. Kappkjøring var det ikke. Bare når de kjørte til og fra kirken juledagene kunne det gjelde å vise hvem som hadde den raskeste hesten.
106. Som vanlig kunne de være med, men for noen kunne jo forholdene være slik at de måtte spørre foreldrene eller husbondsfolka.
107. Det var nærmest bare jentene som, i tilfelle, måtte spørre om lov.
108. Nei.
109. Når det var voksen ungdom var det jo bare unntakelse²⁰⁰ at det ble nektet og, i tilfelle, var det helst fordi det var noe arbeide som skulle utføres så det av den grunn var ubeleilig.
110. Ja.

IV. Juletråd.

111. Ukjent her.
112. Bortfaller.
113. -"-
114. -"- da det vel også gjelder rokkemann, låvedum-
pa osv.
115. Bortfaller.
116. -"-
117. -"-
118. -"-
119. -"-
120. -"-
121. -"-
122. -"-

14498

123. Bortfaller.
124. -"-
125. Nei.
126. -"-
127. Bortfaller.
128. Ja.
129. Nei.

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

14498